

ши, бургуджии, тракийски калайджии прикадява новогодишната трапеза. При циганите християни от Силистренско след този ритуал разчупва питката и раздава по парче по строго определен ред на всички, които са на траpezата. Първо на стопанина на къщата, след него на мъжете, от най-стария до най-младия, накрая по същия ред на жените и децата. Стопанинът и стопанката лахо хващат заедно хляба и който отчупи по-голямо парче, той ще е по-здрав през годината. След това жената чупи по хапка и дава в устата на всеки около траpezата. Започва от мъжа си (“гледа ги като пиленца”). Бургуджийката откъсва по парче за всяко дете. Отделя първа хапка от него, която увива и поставя под възглавницата му. При фичерите майката, заедно с децата, държат питата и който отчупи по-голямо парче, той ще е по-здрав и по-берекетлия през новата година. Кардарашката предварително подготвя менче с вода, украсено със здравец, а вътре е пръстенът ѝ. С тази вода полива на всеки гост да си измие ръцете преди да влезе в къщи. „Да дойди Банго Васил със снахите си, с дъщерите си, със синовете си, с парите си, да яде, да пие, да даде живот и здраве в тая къща и догодина още по-весели и още по-богати” (м., 61 г., кардараша, с. Александрово, Ямболско) (цит. по Конович, Ненов 2009: 81).

Когато стане полунощ, всички се радват и поздравяват с настъпването на новата година, пожелават си здраве, богатство, пари, късмет. Взаимоотношенията са полово-ролево регламентирани (Иванова, Кръстев 2006: 257-260; Съботинова 2009: 349)

Част от новогодишните обичаи при циганите/ ромите е и *сурвакането*. То се състои от обредно обхождане на селището и посещение на домовете от групи сурвакари – най-често деца и ергени. Сурвакането, една вербална магия за здраве, късмет, плодородие, започва от най-възрастния. В знак на уважение при звънчарите жената сурвака мъжа си със „суровиска” (дрянова клонка с мъниста и броеница) в навечерието на празника и му поднася вино (Марушиакова, Попов 1993: 169).

Бургуджиите обредно отиват при чешмата, сурвакат я и изричат благословии за умилостивяване. Отива най-възрастният мъж („... кат пее петела вечерта 12 часа, първия петел, втория, отива дъртия, зема сурвакницата, зема кофата и сурвакаме водата... И дъртият като отива да прави сурваки, като вижда някой друг се крие, да не го видят други хора, чужди...) или най-късметлията. Той е с най-висш социален статус и тук е заложено уважението на фамилията към него. Самият ритуал е преклонение пред водата, в случая пред „сурваканата” вода, която предвид граничното време е със засилени апотропейни и продуциращи възможности. После започва сурвакането в дома, като първо главата на семейството сурвака всички за късмет (Конович, Ненов 2009: 61, 67; Стоянов 2007: 10-12)

При лахо от Стара Загора стопанката взема сурвакницата и тро-